

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ ТИМЧАСОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

10 вересня 2024 р.

Київ

№ 33-р/тк

Справа № 72/51-22

Про порушення законодавства про
захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Комунальне підприємство «Тернопільводоканал» Тернопільської міської ради (далі – КП «Тернопільводоканал», Підприємство) у період з 01.01.2019 по 10.09.2024 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл (Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району), де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, із часткою 100 відсотків.

КП «Тернопільводоканал» висувало споживачам населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, додаткові умови, що не передбачені чинним законодавством, для приєднання до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

За умов існування значної конкуренції на ринку така поведінка КП «Тернопільводоканал» була б неможливою, оскільки між учасниками зазначеного ринку відбувалося б змагання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, а Підприємство уникало б створення таких умов, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів та обрання ними іншого виконавця послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

За результатами розгляду справи № 72/51-22 такі дії КП «Тернопільводоканал» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення шляхом встановлення таких умов реалізації послуг, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку (пункт 1 частини другої статті 13 та пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На КП «Тернопільводоканал» накладено штраф у розмірі 2 037 824 (два мільйони тридцять сім тисяч вісімсот двадцять чотири) грн.

Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України (далі – Колегія), створена відповідно до наказу Голови Антимонопольного комітету України від 03.09.2024 № 68-ОД, розглянувши матеріали справи № 72/51-22 про порушення КП «Тернопільводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист

економічної конкуренції», та подання Відділу досліджень і розслідувань в Тернопільській області Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 05.03.2024 № 72-03/43п,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Південно-західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) розглянуло заяву Білецької сільської ради від 13.01.2021 № 38 щодо порушення КП «Тернопільводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягало, на думку заявника, у зловживанні монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (2) Адміністративна колегія Відділення КП «Тернопільводоканал» надала рекомендації від 27.08.2021 № 72/27-рп/к щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Рекомендації).
- (3) У зв'язку з невиконанням Рекомендацій розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 16 вересня 2022 року № 72/64-рп/к (далі – Розпорядження) розпочато розгляд справи № 72/51-22 (далі – Справа) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Тернопільводоканал», передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (4) Листом Відділення від 20.09.2022 № 72-02/1970 копію Розпорядження направлено КП «Тернопільводоканал».
- (5) Відділення надіслало КП «Тернопільводоканал» вимоги про надання інформації від 27.01.2021 № 72-02/435, від 20.09.2022 № 72-02/1991, від 30.12.2022 № 72-02/2758, від 13.06.2023 № 72-02/1130, від 06.07.2023 № 72-02/626е, від 14.03.2024 № 72-02/358е, на які отримано відповіді листами від 09.02.2021 № 331/21, від 14.10.2022 № 3168/22, від 16.01.2023 № В-94, від 30.06.2023 № В-2141, від 18.07.2023 № В-2347, від 22.03.2024 № В-1111 відповідно.
- (6) Відділення надіслало листи про надання інформації Білецькій сільській раді від 13.09.2022 № 72-02/1916, від 08.06.2023 № 72-02/1120, на які отримано відповіді листами від 22.09.2022 № 941, від 16.12.2022 № 1209 та від 14.05.2023 № 700.
- (7) Відділення надіслало листи про надання інформації Байковецькій сільській раді від 13.09.2022 № 72-02/1919, від 08.06.2023 № 72-02/1122, на які отримано відповіді листами від 30.09.2022 № 1842 та від 16.06.2023 № 1369 відповідно.
- (8) Відділення надіслало листи про надання інформації Великоберезовицькій селищній раді від 13.09.2022 № 72-02/1193, від 08.06.2023 № 72-02/1121, від 03.07.2023

№ 72-02/601е, на які отримано відповіді листами від 12.10.2022 № 1492, від 23.06.2023 № 1506 та від 21.07.2023 № 1727 відповідно.

- (9) Відділення надіслало лист про надання інформації Великогаївській сільській раді від 26.07.2023 № 72-02/1325, на який отримано відповідь листом від 14.08.2023 № 1057.
- (10) Відділення надіслало КП «Чортківське ВУВКГ» вимогу про надання інформації від 07.12.2023 № 72-02/2018, на яку отримано відповідь листом від 21.12.2023 № 274/01-9.
- (11) Відділення надіслало КП «Чернівціводоканал» вимогу про надання інформації від 07.12.2023 № 72-02/2019, на яку отримано відповідь листом від 22.12.2023 № 01/1/3875.
- (12) Відділення надіслало МКП «Хмельницькводоканал» вимогу про надання інформації від 07.12.2023 № 72-02/2020, на яку отримано відповідь листом від 21.12.2023 № 2935.
- (13) Відділення надіслало КП «Вінницяоблводоканал» вимогу про надання інформації від 07.12.2023 № 72-02/2021, на яку отримано відповідь листом від 22.12.2023 № 06/05-6034.
- (14) Листом Відділення від 06.03.2024 вих. № 72-02/426 КП «Тернопільводоканал» надіслано копію подання з попередніми висновками у Справі від 05.03.2024 № 72-03/43п.
- (15) КП «Тернопільводоканал» листами від 05.04.2024 № Л-1312 та від 23.04.2024 № Л-1604 надіслало до Відділення заперечення на подання з попередніми висновками у Справі від 05.03.2024 № 72-03/43п.

2. Відповідач

- (16) КП «Тернопільводоканал» (*інформація, доступ до якої обмежено*).
- (17) Згідно з відомостями з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань серед видів діяльності КП «Тернопільводоканал» є забір, очищення та постачання води – код КВЕД 36.00 (основний), каналізація, відведення й очищення стічних вод – код КВЕД 37.00.
- (18) Власником та засновником КП «Тернопільводоканал» є (*інформація, доступ до якої обмежено*).
- (19) КП «Тернопільводоканал» є юридичною особою, веде самостійний баланс, має печатку з власною назвою, розрахунковий рахунок у банківській установі тощо.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (20) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено таке.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (21) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (22) Згідно з пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (23) У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Тернопільводоканал» є суб'єктом господарювання.
- (24) Отже, об'єктом аналізу є КП «Тернопільводоканал» – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (25) Також об'єктом аналізу є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (26) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (27) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

3.2.1.1. Споживчі характеристики

- (28) Згідно з підпунктом 4.2.1 пункту 4.2 Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (29) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових

приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.

- (30) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення віднесено до комунальних послуг.
- (31) Відповідно до пункту 29 частини першої статті 1 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» централізоване водовідведення – господарська діяльність у сфері збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (32) Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (у редакції з 07.08.2023) централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (33) Аналогічна норма визначена і в статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (у редакції, що діяла до 07.08.2023).
- (34) Основною споживчою властивістю послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є забезпечення споживачів водою та збирання й оброблення стічних вод із застосуванням спеціального обладнання (водопровідно-каналізаційних мереж, свердловин, насосних станцій, очисних споруд).

3.2.1.2. Умови споживання

- (35) Порядок користування системами централізованого водопостачання та централізованого водовідведення населених пунктів України визначено Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України 27.06.2008 № 190, зі змінами, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627 (далі – Правила № 190).
- (36) Правила № 190 є обов'язковими для всіх споживачів, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення та мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, і з якими суб'єктом господарювання укладено договір на отримання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, замовників послуг з централізованого водопостачання та водовідведення (пункт 2 розділу I Правил № 190).
- (37) Пунктом 3 розділу I Правил № 190 визначено, що договірні відносини між виконавцем послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення та споживачем здійснюються виключно на договірних засадах відповідно до законів України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України

«Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»), «Про житлово-комунальні послуги» та «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».

- (38) Відповідно до статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.
- (39) Умови споживання та умови реалізації послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначені в договорах про їх надання, укладених Підприємством зі споживачами.
- (40) Отже, споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення здійснюється на підставі договорів, що укладаються між споживачами й КП «Тернопільводоканал», які повинно розробляти Підприємство відповідно до типових договорів про їх надання.

3.2.1.3. Умови реалізації

- (41) Умови реалізації послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначені, зокрема, законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про водовідведення та очищення стічних вод», «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»), «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (далі – Правила надання послуг).
- (42) Відповідно до статей 23 та 24 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються виконавцем згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами Правил надання послуг, якщо інше не передбачено законом.
- (43) Згідно з пунктом 50 Правил надання послуг виконавець послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення зобов'язаний:
- забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість послуги згідно із законодавством та умовами договорів, зокрема шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів;
 - готувати, укладати та переукладати із споживачем договір відповідно до обраної співвласниками моделі договірних відносин.
- (44) Пунктами 7 і 8 Правил надання послуг визначено, що виконавець забезпечує безпечне та безперервне постачання питної води споживачу, якість та тиск якої повинні відповідати вимогам законодавства та умовам договору. Параметри якості питної води повинні відповідати вимогам державних санітарних норм і правил на питну воду. Значення тиску питної води повинно відповідати параметрам, встановленим державними будівельними нормами. Критерієм якості послуг з централізованого водовідведення є безперешкодне приймання стічних вод у мережі виконавця з мереж споживача за умови справності мереж споживача.

3.2.1.4. Ціна

- (45) Відповідно до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), встановлює тарифи на теплову енергію та комунальні послуги тим суб'єктам природних монополій та суб'єктам господарювання на суміжних ринках, ліцензування діяльності яких вона здійснює.
- (46) КП «Тернопільводоканал» надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на підставі ліцензії, виданої НКРЕКП, є суб'єктом природної монополії, для якого тарифи на ці послуги встановлює НКРЕКП.
- (47) Механізм формування тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для суб'єктів природних монополій, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, ліцензування якої здійснює НКРЕКП, визначений Порядком формування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, затвердженим постановою НКРЕКП від 10.03.2016 № 302 (у редакції постанови НКРЕКП 14.03.2019 № 339), зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 19.04.2016 за № 593/28723 (далі – Порядок формування тарифів).
- (48) Відповідно до пункту 1.9 глави 1 Порядку формування тарифів для встановлення тарифів ліцензіат подає до НКРЕКП у термін до 01 червня кожного року у друкованому та електронному вигляді заяву про встановлення тарифів та розрахунки тарифів за встановленими формами з підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися для розрахунків.
- (49) Пунктом 1.6 розділу I Процедури встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженої постановою НКРЕКП від 24.03.2016 № 364 (далі – Процедура встановлення тарифів), рішення щодо встановлення тарифів приймаються НКРЕКП на засіданнях у формі відкритих слухань шляхом всебічного та повного з'ясування позицій усіх учасників засідань, які проводяться після розгляду наданих заявником документів, аналізу результатів фінансово-господарської діяльності заявника відповідними підрозділами НКРЕКП та підготовки їх пропозицій, і оформлюються постановами НКРЕКП.
- (50) Постанови НКРЕКП про встановлення тарифів набирають чинності з дня, наступного за днем їх оприлюднення на офіційному вебсайті НКРЕКП, якщо більш пізній строк набрання чинності не встановлено самою постановою, але не раніше дня оприлюднення постанови (пункт 5.2 розділу V Процедури встановлення тарифів).
- (51) Отже, споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які надає КП «Тернопільводоканал», не мають можливості впливу на ціну послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин на відповідні послуги, оскільки тарифи на ці послуги затверджує НКРЕКП згідно з наданими суб'єктом господарювання розрахунками.

- (52) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення КП «Тернопільводоканал» надає на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (53) У цьому випадку продавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є КП «Тернопільводоканал» – суб'єкт господарювання, який здійснює експлуатацію водоканалізаційних об'єктів та забезпечує споживачів зазначеними послугами.
- (54) Споживачами послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є фізичні та юридичні особи міста Тернополя та навколишніх сіл, які користуються цією послугою для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (55) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (56) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є подібність: призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах.
- (57) При проведенні дослідження враховується, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група) і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (58) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (59) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є стандартизованими, оскільки мають схожі характеристики.
- (60) Споживач може отримати вказані послуги лише в суб'єкта господарювання, який їх надає за місцем знаходження його діючих мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (61) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій належить, зокрема, централізоване водопостачання / централізоване водовідведення.
- (62) Згідно із частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому, зокрема, товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (63) Отже, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення не мають взаємозамінних товарів, оскільки відсутні товари, подібні за призначенням, умовами, споживчими властивостями тощо.
- (64) Враховуючи наведене, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які не є взаємозамінними з іншими видами послуг, оскільки споживачі цих послуг не можуть обрати інші послуги на заміну.

3.4. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (65) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (послуг) є неможливим або недоцільним. При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (66) Положеннями пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 307 (із змінами, внесеними згідно з постановою НКРЕКП № 218 від 10.02.2021) (далі – Ліцензійні умови), визначено таку термінологію:
- місце провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання – територія, у межах якої провадиться господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва, транспортування та постачання питної води, що зазначені в документах, які додаються до заяви про отримання ліцензії;
 - місце провадження господарської діяльності з централізованого водовідведення – територія, у межах якої провадиться господарська діяльність із відведення та очищення стічної води за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом, що зазначені в документах, які додаються до заяви про отримання ліцензії.
- (67) З урахуванням зазначеного, характерною особливістю надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання цих послуг є наявність діючих систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (68) Під час дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за межами міста Тернополя встановлено, що більшість об'єктів споживачів під'єднані до вуличних водопровідно-каналізаційних мереж, прокладених споживачами за власні кошти, які не перебувають на балансі Підприємства; у свою чергу, ці мережі приєднані до діючих мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які знаходяться у власності та на обслуговуванні КП «Тернопільводоканал», відтак за межами мереж Підприємства отримання зазначених послуг є неможливим.
- (69) Отже, при визначенні територіальних (географічних) меж ринку централізованого водопостачання та централізованого водовідведення враховано мінімальну територію, за межами якої придбання товару для споживачів є неможливим.
- (70) Рішенням Тернопільської міської ради від 30.04.2009 № 5/26/19 затверджено статут КП «Тернопільводоканал» (далі – Статут).
Згідно зі Статутом Підприємство здійснює безперербійне забезпечення населення, а також інших споживачів послугами з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення в межах міста Тернополя та навколишніх сіл.
- (71) Листом від 07.09.2023 № В-2941 (вх. Відділення № 72-01/1541 від 08.09.2023) КП «Тернопільводоканал» надало додаток 3 до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, відповідно до якого мережі Підприємства розташовані в м. Тернополі та навколишніх селах (*Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району*).
- (72) Отже, у межах м. Тернополя та навколишніх сіл (*Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району*), де розташовані діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення Підприємства та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надає КП «Тернопільводоканал».
- (73) Ураховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є територія міста Тернополя та навколишніх сіл (*Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району*), де розташовані діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення КП «Тернопільводоканал» та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані.
- 3.5. Проміжок часу, щодо якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку, – часові межі ринку**
- (74) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

- (75) У межах території м. Тернополя та навколишніх сіл з 01.01.2019 по 10.09.2024 склад продавців (надавачів цієї послуги) не змінювався, тобто структура цього ринку є сталою.
- (76) Отже, часові межі ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено з 01.01.2019 по 10.09.2024.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

3.6.1. Обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище

- (77) Обсяги наданих КП «Тернопільводоканал» послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у визначених часових межах становлять:

2019 рік:

- централізоване водопостачання – 10 503,0 тис м³;
- централізоване водовідведення – 10 668,5 тис м³;

2020 рік:

- централізоване водопостачання – 10 354,5 тис м³;
- централізоване водовідведення – 10 663,1 тис м³;

2021 рік:

- централізоване водопостачання – 10 324,5 тис м³;
- централізоване водовідведення – 10 648,9 тис м³;

2022 рік:

- централізоване водопостачання – 10 102,4 тис м³;
- централізоване водовідведення – 10 520,9 тис м³;

2023 рік:

- централізоване водопостачання – 10 384,9 тис м³;
- централізоване водовідведення – 10 873,5 тис м³.

- (78) Відповідно до пункту 10.2 Методики монопольним (домінуючим) становищем суб'єкта (суб'єктів) господарювання визнається становище, коли частка одного суб'єкта господарювання на ринку перевищує 35 відсотків, якщо він не довів, що:

- має конкурента(ів) на ринку;
- зазнає значної конкуренції внаслідок відсутності обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, відсутності бар'єрів для вступу на ринок інших суб'єктів господарювання, відсутності пільг чи інших обставин.

- (79) КП «Тернопільводоканал» включено до Зведеного переліку природних монополій, розміщеного на сайті Антимонопольного комітету України, як таке, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (80) Частка Підприємства на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл (Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району), де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, з 01.01.2019 по 10.09.2024, становила 100 відсотків.

3.7. *Визначення потенційних конкурентів*

- (81) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (82) Потенційними конкурентами на ринку послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є суб'єкти господарювання, які мають відповідну матеріально-технічну базу, технології, але з певних причин не реалізують ці можливості. Зокрема, до такої бази належать мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, насосні станції, каналізаційні очисні споруди.
- (83) Також потенційними конкурентами є підприємства, які мають відповідні документи дозвільного характеру (ліцензії тощо). Конкурентами можуть вважатися нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок із метою надання послуг.
- (84) Під час розгляду Справи Відділення установило, що послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на окремих вулицях села Байківці надає комунальне підприємство «Байковецьке» Байковецької сільської ради (далі – КП «Байковецьке»), села Великі Гаї – комунальне підприємство «Громада – сервіс» Великогаївської сільської ради (далі – КП «Громада – сервіс»), селища Велика Березовиця – комунальне підприємство «Аква-сервіс» Великоберезовицької селищної ради (далі – КП «Аква-сервіс»).
- (85) У вказаних населених пунктах розміщені також мережі Підприємства, однак вони не перетинаються з мережами інших водоканалів, територіально значно віддалені одні від одних і споживачі КП «Тернопільводоканал» не мають реальної можливості обирати собі іншого виконавця цих послуг.
- (86) Під час проведеного опитування органи місцевого самоврядування повідомили, що отримання послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення від інших суб'єктів господарювання, крім КП «Тернопільводоканал», є технічно неможливим через значну віддаленість таких мереж.
- (87) У разі виявлення бажання у споживачів Підприємства приєднатися до діючих мереж КП «Аква-сервіс», КП «Байковецьке», КП «Громада – сервіс» їм необхідно було б прокласти мережі довжиною декілька кілометрів, через вулиці, дороги, земельні ділянки тощо.
- (88) Вартість такого приєднання є економічно недоцільною, враховуючи, що на вулицях, де проживають такі споживачі, розміщені мережі Підприємства.
- (89) Вищевказане підтверджується листами селищних рад. Великогаївська сільська рада в листі від 14.08.2023 № 1057 вказала таке:
«Технічна можливість приєднання споживачів КП «Тернопільводоканал» до мереж КП «Громада – сервіс» відсутня. Потужності надавачів послуг розташовані в різних частинах с. Великі Гаї на відстані понад 7 км».
- (90) Байковецька сільська рада листом від 03.07.2023 № 1519 зазначила таке:

«Технічна можливість щодо приєднання до мереж інших надавачів послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, крім КП «Тернопільводоканал», неможлива у зв'язку з відсутністю інших комунальних мереж».

- (91) Великоберезовицька селищна рада листом від 21.07.2023 № 1727 повідомила таке:
«Прокласти мережі немає можливості у зв'язку із колосальними витратами на їх укладання через віддаленість вищезазначених вулиць»* [*вулиці, де свої послуги надає КП «Тернопільводоканал»].
- (92) Отже, у селищі Велика Березовиця, селах Байківці та Великі Гаї споживачі КП «Тернопільводоканал» або споживачі, які мають намір отримувати послуги Підприємства, зважаючи на технологічні особливості системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, не мають реальної можливості приєднатися до інших мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, для отримання відповідних послуг, крім тих, що належать на праві власності КП «Тернопільводоканал».
- (93) КП «Аква-сервіс», КП «Байковецьке», КП «Громада – сервіс» можуть розглядатися лише як потенційні конкуренти Підприємства.
- (94) В інших навколишніх селах, мешканці яких потребують підключення до мереж КП «Тернопільводоканал», відсутні суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

3.8. Визначення бар'єрів для вступу на ринок потенційних конкурентів

- (95) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (96) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на цей ринок є:
- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання дозвільних документів (отримання ліцензії, дозволу на користування надрами, технічну документацію на розміщення водопровідних та каналізаційних мереж тощо);
 - економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для вступу нових суб'єктів господарювання (прокладання нових мереж, придбання необхідного обладнання, транспорту, утримання персоналу відповідної кваліфікації тощо);
 - наявність матеріально-технічної та виробничої бази, кадрів, технологій тощо.
- (97) Перелічені обставини перешкоджають іншим суб'єктам господарювання почати конкурувати на зазначеному ринку.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (98) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (99) Отже, підсумовуючи викладене вище, відповідно до абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами проведеного дослідження встановлено, що КП «Тернопільводоканал» з 01.01.2019 по 10.09.2024 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл (*Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району*), де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, із часткою 100 відсотків.

4. Нормативно-правове регулювання

- (100) Державна політика у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення будується на принципах, зокрема, гарантованого першочергового забезпечення питною водою населення для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб, а у сфері житлово-комунальних послуг ґрунтується на забезпеченні рівних можливостей доступу до отримання мінімальних норм житлово-комунальних послуг для споживачів незалежно від соціального, майнового стану, віку споживача, місцезнаходження та форми власності юридичних осіб тощо.
- (101) Згідно зі статтею 22 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення») споживачі питної води, послуг з питного водопостачання та водовідведення мають право, зокрема, на підключення в установленому порядку до централізованого водопостачання та водовідведення.
- (102) Відповідно до частини другої статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій не можуть вчиняти дії, які призводять або можуть призвести до неможливості виробництва (реалізації) товарів, щодо яких здійснюється регулювання відповідно до цього Закону.
- (103) Відносини, що виникають між замовником послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і виконавцем цих послуг, регулюються Правилами № 190.
- (104) Розділом III Правил № 190 передбачено:
- приєднання до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення здійснюється відповідно до технічних умов, виданих виконавцем послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення, та розробленого і затвердженого в установленому порядку проекту на приєднання (пункт 1 розділу III);

- для одержання технічних умов споживач подає виконавцю послуги з централізованого водопостачання / централізованого водовідведення такі документи: заяву; опитувальний лист, згідно з додатком 3 до Правил № 190; ситуаційний план з визначенням місця розташування земельної ділянки на відповідній території в масштабі 1:500 із зазначенням підземних інженерних комунікацій (при необхідності); копії документів, які підтверджують право власності або користування земельною ділянкою; викопіювання з містобудівної документації зі схемою прив'язки до систем водопостачання та водовідведення, яка пропонується; копію дозволу на спеціальне водокористування та копію спеціального дозволу на користування надрами (у разі наявності обов'язку щодо їх отримання); розрахунок витрат водоспоживання і водовідведення об'єкта згідно з діючими нормами, завірений підписами керівника проєктної організації та замовника; у разі наміру замовника приєднатися до водопровідної мережі та/або мережі водовідведення, які не належать виконавцю послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення, додатково надається погодження (згода) власника цих мереж (пункт 2 розділу III).

- (105) Цей перелік документів для одержання технічних умов є вичерпним. Згідно з пунктом 6 розділу III Правил № 190 за наявності технічної можливості для приєднання об'єкта споживача до систем централізованого питного водопостачання та/або централізованого водовідведення виконавець послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення видає технічні умови згідно з поданою заявою протягом десяти робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви.
- (106) Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані забезпечувати надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва у порядку та строки, встановлені законодавством.
- (107) Відповідно до Ліцензійних умов при провадженні господарської діяльності з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення ліцензят повинен дотримуватися таких організаційних вимог:
- забезпечувати рівні права доступу до мереж централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (підпункт 16 пункту 2.2 глави 2);
 - не допускати обмеження або припинення провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством (підпункт 17 пункту 2.2 глави 2);
 - не має права відмовити споживачу послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у приєднанні до своєї системи централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення об'єктів будівництва водопостачання та/або централізованого водовідведення споживача у разі виконання споживачем технічних умов у межах пропускнуої спроможності мереж систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (підпункт 20 пункту 2.2 глави 2).

5. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

- 5.1. *Дії КП «Тернопільводоканал» щодо виконання рішення Тернопільської міської ради від 05.04.2019 № 7/33/96 «Про запобігання збиткової діяльності КП «Тернопільводоканал» (далі – Рішення № 7/33/96)*

- (108) Тернопільська міська рада 05.04.2019 прийняла Рішення № 7/33/96, згідно з яким КП «Тернопільводоканал» необхідно призупинити видачу нових технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) проектів на підключення до мереж централізованого водопостачання і водовідведення для населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади (далі – ТМТГ).
- (109) Слід зазначити, що до складу ТМТГ входять: м. Тернопіль, с. Вертелка, с. Глядки, с. Городище, с. Іванківці, с. Кобзарівка, с. Курівці, с. Малашівці, с. Носівці, с. Плєсківці, с. Чернихів.
- (110) Листом від 21.06.2019 № 1847/19 КП «Тернопільводоканал» звернулося до Тернопільської міської ради з пропозицією викласти пункт 1 рішення Тернопільської міської ради від 05.04.2019 № 7/33/96 «Про запобігання збиткової діяльності КП «Тернопільводоканал» у такій редакції:
«КП «Тернопільводоканал» призупинити видачу нових технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) проектів на підключення до мереж централізованого водопостачання і водовідведення для населених пунктів, які не входять до Тернопільської територіальної громади до часу договірного врегулювання питання надання послуг централізованого водопостачання та/або водовідведення між ТМТГ та відповідною об'єднаною територіальною громадою чи населеним пунктом, який не ввійшов в ОТГ».
- (111) Також КП «Тернопільводоканал» запропонувало умови надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення споживачам населених пунктів, які не ввійшли до складу ТМТГ, що були викладені в додатку № 3 до вказаного листа.
- (112) Усі запропоновані Підприємством умови затверджені рішенням Тернопільської міської ради від 24.07.2019 № 7/36/49 «Про внесення змін в рішення міської ради від 05.04.2019 № 7/33/96 «Про запобігання збиткової діяльності КП «Тернопільводоканал».
- (113) До рішення Тернопільської міської ради від 05.04.2019 № 7/33/96 «Про запобігання збиткової діяльності КП «Тернопільводоканал» були внесені відповідні зміни, згідно з якими КП «Тернопільводоканал» необхідно призупинити видачу нових технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) проектів на підключення до мереж централізованого водопостачання і водовідведення для населених пунктів, які не входять до ТМТГ, до часу договірного врегулювання питання надання послуг централізованого водопостачання та/або водовідведення між ТМТГ та відповідною об'єднаною територіальною громадою (далі – ОТГ) чи населеним пунктом, який не ввійшов до ТМТГ, відповідно до «Умов надання послуг централізованого водопостачання та/або водовідведення споживачам для інших населених пунктів», згідно з додатком 1 до цього рішення.
- (114) Отже, ініціатором розроблення та затвердження умов надання послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів, які знаходяться в населених пунктах за межами ТМТГ, було КП «Тернопільводоканал».
- (115) На вимогу Відділення Підприємство листом від 09.02.2021 № 331/21 надало інформацію щодо процедури приєднання об'єктів споживачів до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах територіальної громади.

- (116) Так, за інформацією КП «Тернопільводоканал», споживачам потрібно виконати такий алгоритм дій:
1. Отримати технічні умови на приєднання.
 2. Виготовити проектну документацію згідно з отриманими технічними умовами та погодити її в КП «Тернопільводоканал».
 3. Виконати роботи згідно з погодженою проектною документацією та отримати письмовий дозвіл Підприємства на врізку.
 4. Виконати роботи до безпосереднього підключення до водопровідно-каналізаційних мереж та укласти договір із КП «Тернопільводоканал» про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.
- При цьому видачу технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) проектів на підключення до мереж централізованого водопостачання та водовідведення КП «Тернопільводоканал» здійснює безкоштовно.
- (117) Отже, для суб'єктів господарювання, які входять до ТМТГ, приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення здійснюються без виконання умов, викладених у Рішенні № 7/33/96, та безкоштовно.
- (118) Відповідно до листа КП «Тернопільводоканал» від 07.09.2023 № В-2941 за межами ТМТГ Підприємство надає свої послуги 3344 абонентам, до квітня 2019 року випадків призупинення видачі технічних умов та/або приєднання до своїх мереж об'єктів споживачів навколишніх сіл не було.
- (119) Водночас, починаючи з квітня 2019 року, КП «Тернопільводоканал» призупинило приєднання до своїх мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів за межами ТМТГ, у тому числі, які отримали й виконали технічні умови, обґрунтовуючи такі дії вимогами Рішення № 7/33/96.
- (120) Враховуючи зазначене, до Відділення із заявою про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Тернопільводоканал» 13.01.2021 звернулася Білецька сільська рада.
- (121) Під час розгляду заяви Білецької сільської ради Відділення установило, що КП «Тернопільводоканал» 25.04.2018 видало Білецькій сільській раді технічні умови № 73/18 на приєднання до мереж централізованого водопостачання та водовідведення дитячого садочка на 120 місць у с. Біла Тернопільського району Тернопільської області.
- (122) Пунктом 2 розділу «Загальні умови» технічних умов визначено, що проект водопостачання та каналізації потрібно виконати згідно з ДБН та погодити з КП «Тернопільводоканал».
- (123) Білецька сільська рада зазначені технічні умови виконала в повному обсязі; виготовила проект водопостачання та водовідведення згідно з ДБН, на який виділено 361 572,00 грн із сільського бюджету.
- (124) Листом від 14.09.2020 № 943 Білецька сільська рада звернулася до КП «Тернопільводоканал» з проханням погодити проект водопостачання та каналізації і приєднати дитячий садочок до мереж Підприємства.

- (125) Однак у відповідь на зазначені звернення Білецької сільської ради КП «Тернопільводоканал» листом від 20.10.2020 № 3595/20 повідомило таке:
«Для врегулювання відносин щодо погодження проекту, а також врегулювання інших питань, пов'язаних із забезпеченням споживачів села Біла послугами нашого підприємства, просимо Вас укласти договір і лише в цьому випадку, наше підприємство матиме належну правову основу на погодження проекту водопостачання та каналізації щодо підключення дитячого садочка».
- (126) Договір про надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, на який посилається у своєму листі Підприємство (далі – Договір), передбачав тристороннє підписання зі сторони Тернопільської міської ради, Білецької сільської ради та КП «Тернопільводоканал» та містив умови, за яких Тернопільська міська рада дозволяла Підприємству приєднувати до своїх мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення й надавати відповідні послуги споживачам населених пунктів, які проживають за межами ТМТГ, а саме:
- наявність щорічно укладеного договору про міжбюджетні трансферти на відшкодування збитків та витрат при наданні послуг з централізованого водопостачання і водовідведення між Тернопільською міською територіальною громадою та відповідною об'єднаною територіальною громадою;
 - Білецька сільська рада зобов'язується провести інвентаризацію сільських вуличних мереж та прийняти їх в комунальну власність (або іншим чином визнати власника);
 - сторони зобов'язуються забезпечити передачу та прийняття у комунальну власність Білецької сільської ради вуличних мереж водопостачання та водовідведення, які перебувають в комунальній власності ТМТГ та розташовані на території Білецької сільської ради;
 - Білецька сільська рада зобов'язується щорічно передбачати кошти в місцевому бюджеті на оновлення вуличної мережі;
 - Білецька сільська рада зобов'язується забезпечити монтаж водопровідних колодязів із запірною арматурою окремо для кожної вулиці;
 - Підприємство надає технічні умови на підключення до мереж за умови погодження такого підключення з Білецькою сільською радою;
 - після прийняття сільських вуличних мереж у комунальну власність Білецька сільська рада приймає рішення про їх передачу на обслуговування Підприємству за окремими господарськими договорами, з відшкодуванням витрат на таке обслуговування;
 - Білецька сільська рада зобов'язується надати Підприємству схему сільських мереж водопостачання із зазначенням межі балансової належності мереж, місць розташування групових засобів обліку, прив'язки споживачів за місцем підключення та іншої необхідної інформації;
 - Білецька сільська рада зобов'язується щорічно перераховувати кошти з місцевого бюджету на розвиток інфраструктури й утримання систем водопостачання та водовідведення власної та Тернопільської міської територіальної громади;
 - Білецька сільська рада зобов'язується сприяти в укладанні договорів про дотримання правового режиму охоронних зон;
 - Білецька сільська рада зобов'язується щомісяця надавати зміни до подвірних списків кількості мешканців, а також на запит Підприємства надавати індивідуальні довідки про склад сім'ї;
 - у разі невиконання Білецькою сільською радою будь-якого зобов'язання за цим договором Підприємство має право припинити надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (127) Договір про надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення розроблений КП «Тернопільводоканал».
- (128) Умови цього Договору відповідають умовам, які затверджені Рішенням № 7/33/96.
- (129) Білецька сільська рада у своїй заяві зазначила, що вказаним договором:
«Сільській раді встановлюються непосильні умови в частині витрат із місцевого бюджету».
- (130) Так, лише виконання зобов'язань за договором про міжбюджетний трансфер на 2020 рік передбачало перерахування коштів із бюджету Білецької сільської ради бюджету міста Тернополя в сумі 1 687 874,00 грн.
- (131) Білецька сільська рада відмовилася підписувати Договір, а КП «Тернопільводоканал» не приєднало до своїх мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення дитячий садочок на 120 місць у селі Біла, хоча Білецька сільська рада виконала в повному обсязі технічні умови, надані Підприємством.
- (132) При цьому, як зазначалося в пункті 107 цього рішення, відповідно до підпункту 20 підпункту 2.2 глави 2 Ліцензійних умов ліцензіат не має права відмовити споживачу послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у приєднанні до своєї системи централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення об'єктів будівництва водопостачання та/або централізованого водовідведення споживача у разі виконання споживачем технічних умов у межах пропускної спроможності мереж систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (133) Разом із тим Білецька сільська рада зазначила, що крім мереж КП «Тернопільводоканал», мережі інших суб'єктів господарювання, до яких можна було б приєднати дитячий садочок у с. Біла, відсутні.
- (134) Під час проведеного Відділенням опитування інших органів місцевого самоврядування навколишніх сіл Великоберезовицька селищна рада листом від 12.10.2022 № 1492, Байковецька сільська рада листом від 30.09.2022 № 1842 також надали інформацію, що КП «Тернопільводоканал» відмовляється приєднувати нових споживачів, жителів їх громад до своїх діючих мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення без виконання органами місцевого самоврядування умов Договору, який запропонований Підприємством.
- (135) Усі вказані органи місцевого самоврядування зазначили, що фізичні та юридичні особи їх громад регулярно звертаються з усними скаргами про відмову КП «Тернопільводоканал» у приєднанні до своїх мереж.
- (136) Слід зазначити, що інших, взаємозамінних, альтернативних джерел отримання цих послуг на території села Біла немає, оскільки таку послугу надає тільки КП «Тернопільводоканал», а на території селища Велика Березовиця, сіл Байківці та Великі Гаї споживачам, об'єкти яких знаходяться поряд із мережами Підприємства, приєднатися до інших мереж неможливо.
- (137) За інформацією, наданою Підприємством листом від 18.07.2023 № В-2347, КП «Тернопільводоканал» з 05.04.2019 призупинило видачу технічних умов, не

погоджувало проєктну документацію й не виконувало підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення. Крім того, Підприємство не приєднало до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єкти тих споживачів, які виконали технічні умови.

Інформація щодо замовників, яким було відмовлено, наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Назва замовника	Об'єкт замовника із зазначенням його місцезнаходження (адреси)	Дата та номер листа (відповіді) Підприємства та короткий його зміст
Звернення споживачів щодо видачі технічних умов на підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення		
Крестюк С.Ю.	пункт миття транспортних засобів за адресою: вул. Львівська, с. Гаї Гречинські, Тернопільський район, Тернопільська область	від 05.04.2019 № 1047/19, технічні умови будуть видані після врегулювання питання надання послуг між органами місцевого самоврядування
ОК «ЖБК «Жасмин»	багатоквартирний житловий будинок за адресою: с. Петриків, Тернопільський район, Тернопільська область	від 13.09.2019 № 2707/19, відповідно до рішення Тернопільської міської ради № 7/36/49 для отримання технічних умов необхідно врегулювати питання надання послуг між органами місцевого самоврядування
настоятель храму о. Василь Мокрицький	Церква Св. Архістратига Михаїла за адресою: с. Чистилів, Тернопільський район, Тернопільська область	від 12.07.2021 № 2016/21, видача технічних умов буде можлива після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради №7/33/96
Звернення споживачів щодо погодження проєктної документації і виконання підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення		
ТОВ «Тернопільбуд»	дитячий садок за адресою: вул. Молодіжна, 20, с. Біла, Тернопільський район, Тернопільська область	від 25.05.2020 № 2971/20, вирішення питання підключення до мереж буде можливим після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 7/33/96
СБУ «Спецбуд»	прокладання централізованої каналізаційної мережі для водовідведення з дитячого садка з подальшим приєднанням жителів с. Біла, Тернопільський район, Тернопільська область	від 25.05.2020 № 1337/20, питання погодження проєктної документації буде можливим після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 7/33/96

- (138) У зв'язку з наявністю в діях Тернопільської міської ради ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції Відділення 13 листопада

2020 року розпочало розгляд справи № 72/46-20.

- (139) Адміністративна колегія Відділення рішенням від 27.08.2021 № 72/41-р/к дії Тернопільської міської ради щодо прийняття Рішення № 7/33/96 (зі змінами) визнала порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дій органу місцевого самоврядування, що полягають у схиленні суб'єктів господарювання до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, та зобов'язала Тернопільську міську раду припинити порушення.
- (140) Крім того, у діях КП «Тернопільводоканал», які полягають у призупиненні приєднання до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, до виконання ними додаткових умов, вбачались ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, у частині встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (141) Відділення листом від 31.08.2021 № 72-02/3686 на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» надіслало КП «Тернопільводоканал» Рекомендації.
Про результати розгляду Рекомендацій потрібно було повідомити Відділення у 2-місячний строк із дня їх отримання, з наданням копій підтверджувальних документів.
- (142) Відповідно до пункту 1 рішення Тернопільської міської ради від 29.10.2021 № 8/10/355 «Про визнання такими, що втратили чинність рішення міської ради» Рішення № 7/33/96 втратило чинність.
- 5.2. Дії КП «Тернопільводоканал» щодо виконання рішення Тернопільської міської ради від 29.10.2021 № 8/10/354 «Про оптимізацію діяльності КП «Тернопільводоканал» (далі – Рішення № 8/10/354)**
- (143) Тернопільська міська рада 29.10.2021 затвердила Рішення № 8/10/354.
- (144) Рішення № 8/10/354 містить аналогічні умови надання КП «Тернопільводоканал» послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів, які не входять до ТМТГ.
- (145) У зв'язку з наявністю в діях Тернопільської міської ради ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції Відділення 16 вересня 2022 року розпочало розгляд справи № 72/50-22.
- (146) Адміністративна колегія Відділення рішенням від 17.02.2023 № 72/07-р/к дії Тернопільської міської ради щодо прийняття Рішення № 8/10/354 визнала порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дій органу місцевого самоврядування, що полягають у

схиленні суб'єктів господарювання до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, та зобов'язала Тернопільську міську раду припинити порушення.

- (147) Здійснюючи контроль за виконанням КП «Тернопільводоканал» Рекомендацій, Відділення встановило, що Підприємство продовжує дії, які визнані Відділенням, як такі, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (148) Листом від 10.12.2021 № 3754/21 КП «Тернопільводоканал» надало таку інформацію: *«...підприємство не має можливості виконати рекомендації Адміністративної колегії Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України №72/27-рк/к від 27.08.2021, у наданий колегією строк з огляду на те, що у підприємства відсутні правові підстави для невиконання рішення Тернопільської міської ради від 29.10.2021 № 8/10/354 «Про оптимізацію діяльності КП «Тернопільводоканал». При цьому, підприємство керується статтею 144 Конституції України, яка наголошує на обов'язковості рішення органу місцевого самоврядування до виконання на відповідній території та вимогами статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», відповідно до якої відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування».*
- (149) У зв'язку з невиконанням Рекомендацій розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 16.09.2022 № 72/64-рп/к розпочало розгляд справи № 72/51-22 за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Тернопільводоканал».
- (150) Під час розгляду справи № 72/51-22 Відділення встановило таке.
- (151) КП «Тернопільводоканал» на виконання Рішення № 8/10/354 призупинило приєднання до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до складу Тернопільської міської територіальної громади, до часу договірному врегулювання питання надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення між ТМТГ та відповідною ОТГ.
- (152) За інформацією, наданою КП «Тернопільводоканал» листом від 18.07.2023 № В-2347, Підприємство у 2023 році також не видавало технічних умов, не погоджувало проєктної документації, не виконувало підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та не приєднувало до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єкти тих споживачів, які виконали технічні умови.

Інформація щодо замовників, яким було відмовлено, наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Назва замовника	Об'єкт замовника із зазначенням його місцезнаходження (адреси)	Дата та номер листа (відповіді) Підприємства та його короткий зміст
Звернення споживачів щодо видачі технічних умов на підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення		
Управління	приміщення малого групового	від 24.12.2021 № 3914/21,

молодіжної політики та захисту дітей Тернопільської міської ради	будинку за адресою: вул. Центральна, с. Чернихів, Тернопільський район, Тернопільська область	на території с. Чернихів відсутні мережі Підприємства
Біловус З.М.	житловий будинок за адресою: вул. Козацька, 19, с. Біла, Тернопільський район, Тернопільська область	від 15.11.2022 № 3518/22, видача технічних умов буде можлива після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
ОК «Нові Байківці»	група багатоквартирних житлових будинків за адресою: провулок Дубовецький, 3, 5, 7 та інших об'єктів с. Байківці, Тернопільський район, Тернопільська область	від 14.11.2022 № 3509/22, видача технічних умов буде можлива після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
ПП «Фірма ЮКС»	Автозаправна станція з пунктом сервісного обслуговування водіїв та пасажирів за адресою: вул. Львівська, 9, с. Гаї Гречинські, Тернопільський район, Тернопільська область	від 23.01.2023 № ПР(Вих)-256-00, видача технічних умов буде можлива після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
Сахновецький І.	Станція технічного обслуговування автомобілів за адресою: с. Байківці, Тернопільський район, Тернопільська область	від 26.05.2023 № СЛ-1706, видача технічних умов буде можлива після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
ТОВ «Будова-Захід»	група багатоквартирних житлових будинків з приміщеннями громадського призначення за адресою: вул. Проектна 1, с. Гаї Шевченківські, Тернопільський район, Тернопільська область	від 06.04.2023 № В-1106, видача технічних умов буде можлива після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
Поворозник Н.Й.	торгово-офісна будівля за адресою: вул. Шептицького, 1, с. Петриків, Тернопільський район, Тернопільська область	від 16.06.2023 № В-1951, внесення змін у технічні умови буде можливим після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
Звернення споживачів щодо погодження проєктної документації і виконання підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення		
ЖБК «Петриків-житлобуд»	багатоквартирний житловий будинок за адресою: вул. Зелена, 15/2, с. Петриків, Тернопільський район,	від 28.11.2022 № 3712/22, погодження проєктної документації і виконання підключення до мереж буде

	Тернопільська область	можливим після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
ПП «Буд АРТ»	Багатопаливна автозаправна станція з пунктом сервісного обслуговування водіїв за адресою: вул. Львівська, 9, с. Гаї Гречинські, Тернопільський район, Тернопільська область	від 14.09.2022 № 2747/22, вирішення питання погодження проєкту підключення до мереж буде можливим після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354
Грабовська Т.А. та Даниленко І.М.	житловий будинок за адресою: вул. Й. Сліпого, 23, с. Біла, Тернопільський район, Тернопільська область	від 16.03.2023 № В-1968, вирішення питання підключення до мереж буде можливим після врегулювання договірних відносин згідно з рішенням Тернопільської міської ради № 8/10/354

- (153) Великоберезовицька селищна рада листом від 23.06.2023 № 1506, Байковецька сільська рада листом від 03.07.2023 № 1519, Білецька сільська рада листом від 14.05.2023 № 700, Великогаївська сільська рада листом від 14.08.2023 № 1057 надали інформацію про відсутність технічної можливості приєднати об'єкти заявників, зазначених у таблиці 2, до мереж інших надавачів послуг, крім мереж КП «Тернопільводоканал».
- (154) Відтак, за відсутності альтернативних джерел отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачі навколишніх сіл позбавлені можливості приєднатися до мереж Підприємства та користуватися його послугами.
- (155) Поряд із цим органи місцевого самоврядування у вищезазначених листах повідомили, що у 2022 році КП «Тернопільводоканал» надало їм знову проєкти договорів про умови надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів, розташованих на території їх населених пунктів, де запропонувало на попередніх умовах вже чотиристороннє підписання, а саме, долучило сільські комунальні підприємства як четверту сторону договору.
- (156) При цьому інші надавачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення зобов'язані будуть забезпечувати сприяння в утримуванні, експлуатації та розвитку водопровідної та каналізаційної мережі, надавати максимальне сприяння якісному та безперебійному наданню КП «Тернопільводоканал» своїх послуг.
- (157) Листом від 30.06.2023 № В-2141 КП «Тернопільводоканал» повідомило, що зазначені договори були розроблені на виконання умов, установлених Рішенням № 8/10/354.
- (158) Отже, КП «Тернопільводоканал» самостійно розробило проєкти договорів. Ці договори не передбачені чинним законодавством у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (159) На цей час жодна об'єднана територіальна громада за межами ТМТГ не погодилася підписати ці договори.
- (160) Узагальнена інформація відповідей органів місцевого самоврядування наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

Назва органу місцевого самоврядування	Дата та номер листа	Обґрунтування витрат у разі виконання умов договору
Байковецька сільська рада	від 03.07.2023 № 1519	Орієнтована сума витрат на виконання умов договору, запропонованого КП «Тернопільводоканал», буде становити 1 800 000 грн. Крім цього, відповідно до проєкту договору про міжбюджетний трансферт на 2019 рік передбачалася передача коштів із місцевого бюджету до міського бюджету в сумі 304 727,96 грн
Білецька сільська рада	від 14.05.2023 № 700	Виконання умов договорів надання послуг централізованого водопостачання, які запропоновані КП «Тернопільводоканал», передбачають значні витрати із сільського бюджету, зокрема, проведення інвентаризації та прийняття в комунальну власність сільських вуличних мереж, зобов'язання сільської ради до фінансування заходів із розвитку системи водопостачання, укладання договорів про міжбюджетні трансферти. Крім цього, умови договорів передбачають ремонт колодязів з якісною запірною арматурою на всіх розгалуженнях вуличної водопровідної мережі, заміну вуличних мереж та інше. Також Білецькій сільській раді у 2020 році було запропоновано договір про міжбюджетний трансферт, згідно з яким Сільська рада повинна була здійснити перерахунок коштів загальною сумою 1 687 874 грн на рахунок загального фонду міського бюджету міста Тернополя
Великобerezовицька селищна рада	від 21.07.2023 № 1727	Виконання умов договору, запропонованого КП «Тернопільводоканал», передбачає витрати з місцевого бюджету на інвентаризацію та проведення ремонту мереж. Зокрема, за наявності збитків у Підприємства при наданні послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території селищної ради або у випадку здійснення інвестицій в розвиток систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, Міська рада та Великобerezовицька селищна рада можуть укласти договори про міжбюджетні трансферти для покриття збитків чи здійснення інвестицій

Великогаївська сільська рада	від 14.08.2023 № 1057	КП «Тернопільводоканал» одним із варіантів продовження надання послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення запропонувало модель проведення розрахунків напряму з індивідуальними споживачами за умови відшкодування органом місцевого самоврядування усіх витрат, пов'язаних із наданням цих послуг
------------------------------	-----------------------	---

- (161) Як вбачається з таблиці 3, виконання умов договору, запропонованого КП «Тернопільводоканал», пов'язане з великими витратами з місцевих бюджетів.
- (162) У свою чергу, КП «Тернопільводоканал» листом від 30.06.2023 № В-2141 надало обґрунтування необхідності укладання таких договорів, посилаючись на Закон України «Про співробітництво територіальних громад», а саме: *«...частина 1 статті 12 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» передбачає форму спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, на основі спільного застосування наявних в одного із суб'єктів співробітництва об'єктів комунальної інфраструктури співробітництво з метою забезпечення ефективного використання ресурсів територіальних громад».*
- (163) Частиною першою статті 12 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» визначено, що з метою забезпечення ефективного використання ресурсів територіальних громад на основі спільного застосування наявних в одного із суб'єктів співробітництва об'єктів комунальної інфраструктури співробітництво може здійснюватися у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності відповідно до вимог Бюджетного кодексу України.
- (164) Отже, спільне фінансування (утримання) підприємств комунальної форми власності базується на вільному волевиявленні сторін та не є обов'язком органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг.
- (165) Крім цього, відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» договір про співробітництво у частині спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності повинен, зокрема, містити спосіб розподілу між суб'єктами співробітництва отриманих доходів та можливих ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємств, установ та організацій комунальної форми власності, що спільно фінансуються (утримуються).
- (166) Слід зауважити, що зазначені КП «Тернопільводоканал» норми законодавства не є правовою підставою для призупинення приєднання об'єктів споживачів до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які знаходяться за межами ТМТГ.
- (167) Договори, які пропонує Підприємство для укладання ОТГ, містять лише зобов'язальну частину щодо спільного фінансування (утримання) підприємств, при цьому ці договори не передбачають можливості розподілу між суб'єктами співробітництва отриманих доходів.

- (168) У листі від 30.06.2023 № В-2141 КП «Тернопільводоканал» надало пояснення щодо додаткових витрат у разі приєднання нових споживачів, зазначивши, зокрема, таке:
«За загальним правилом приєднання нових споживачів до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення зумовить наявність додаткових витрат для надання зазначених послуг, розмір яких залежить від багатьох факторів, зокрема технічного стану мереж, хто їх буде обслуговувати, кількість прийнятих та очищених стоків, кількість залученої техніки та людей, що у свою чергу спричинить необхідність у придбанні нової техніки, збільшення чисельності спеціалістів, збільшення витрат на електроенергію, паливно-мастильні матеріали, оплати податків та зборів ін., які буде можливо розрахувати після проведення інвентаризації мереж щодо їх технічного стану, визначення об'ємів майбутніх робіт та планування діяльності щодо потреби збільшення чисельності кваліфікованих працівників».
- (169) Отже, КП «Тернопільводоканал» не обґрунтувало, чи будуть понесені Підприємством додаткові витрати в разі приєднання нових споживачів саме за межами ТМТГ.
- (170) Внаслідок технологічних особливостей КП «Тернопільводоканал» є єдиним надавачем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах діючих мереж, які перебувають у його власності чи користуванні, та мереж, які до них приєднані, тому призупинення приєднання до цих мереж позбавляє права споживачів населених пунктів, які не входять до ТМТГ, отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (171) Своєї дії КП «Тернопільводоканал» пояснює виконанням Рішення № 8/10/354.
- (172) Разом із тим:
- відповідно до пункту 7.1 розділу VII Статуту Підприємство самостійно планує свою діяльність і визначає перспективи її розвитку, враховуючи попит на надані послуги та виконані роботи, а також необхідність забезпечення виробничого та соціального розвитку Підприємства;
- згідно з пунктом 7.2 розділу VII Статуту власник майна не має права втручатися в оперативну та господарську діяльність Підприємства.
- (173) Відповідно до положень Статуту Міська рада жодними повноваженнями щодо укладання, припинення, визначення умов договорів не наділена.
- (174) Отже, згідно зі Статутом КП «Тернопільводоканал» самостійно визначає стратегію та основні напрями роботи, вільне у виборі умов господарських взаємовідносин із контрагентами.
- (175) Міністерство розвитку громад та територій України листом від 02.11.2022 № 7/11/11643-22 надало роз'яснення щодо функціонування сфери послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в умовах створення об'єднаних територіальних громад, у якому повідомило, зокрема, таке:
«Відповідно до пункту 2.1 Ліцензійних умов суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, повинні дотримуватися вимог законів «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», інших актів законодавства, якими регулюється діяльність у сфері природних монополій та у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення».

Згідно із пунктом 2.2. Ліцензійних умов при провадженні господарської діяльності з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення ліцензіат повинен дотримуватися певних вимог, зокрема, ... забезпечувати рівні права доступу до мереж централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення».

- (176) Листом від 08.01.2024 № 182/19.1.3/7-24 НКРЕКП надало, зокрема, такі роз'яснення: «...на сьогодні відносини щодо приєднання об'єктів до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення регулюються розділом III Правил 190.

Ці Правила 190 визначають порядок користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення населених пунктів України. Ці Правила є обов'язковими для всіх споживачів, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, та суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення та мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, і з якими суб'єктом господарювання укладено договір на отримання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, замовників послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Також інформуємо, що відповідно до підпункту 20 пункту 2.2 глави 2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою від 22.03.2017 № 307, ліцензіат не має права відмовити споживачу послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у приєднанні до своєї системи централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення об'єктів будівництва водопостачання та/або централізованого водовідведення споживача у разі виконання споживачем технічних умов у межах пропускної спроможності мереж систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення».

- (177) Отже, і Мінрегіон, і НКРЕКП зазначили, що ліцензіат не має права відмовити споживачу послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у приєднанні до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (178) Наведене свідчить, що призупинення КП «Тернопільводоканал» приєднання до своїх мереж об'єктів споживачів, які знаходяться за межами територіальної громади, та висування додаткових умов для їх приєднання суперечить чинному законодавству у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (179) Відділення також провело опитування суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в інших регіонах, зокрема: КП «Чортківське ВУВКГ», КП «Чернівціводоканал», МКП «Хмельницькводоканал», КП «Вінницяоблводоканал», щодо з'ясування питання, чи призупиняли вони приєднання до своїх мереж об'єктів споживачів населених пунктів, що не входять до їх територіальної громади, та чи висувають вони при цьому вимоги приєднання, які є предметом розгляду Справи.

- (180) Узагальнена інформація відповідей опитаних суб'єктів господарювання наведена в таблиці 4.

Таблиця 4

Назва суб'єкта господарювання	Дата та номер листа	Кількість населених пунктів (за винятком тих, які ввійшли до складу міської громади), на території яких суб'єкт господарювання надає свої послуги	Короткий зміст відповідей
КП «Чортківське ВУВКГ»	21.12.2023 № 274/01-9	1	- не призупиняли приєднання об'єктів
КП «Чернівціводоканал»	22.12.2023 № 01/1/3874	11	споживачів до своїх мереж через різну територіальну
МКП «Хмельницькводоканал»	21.12.2023 № 2935	10	приналежність; - не висували додаткових умов приєднання іншим
КП «Вінницяоблводоканал»	22.12.2023 № 06/05-6034	3	ОТГ; - не розробляли окремих договорів для інших ОТГ про умови приєднання; - не пропонували іншим ОТГ укладати договори про міжбюджетні трансферти для покриття збитків чи здійснення інвестицій

- (181) Отже, опитування інших суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення в різних територіальних громадах у межах Тернопільської області та інших областей південно-західного регіону, показало, що ніхто з них не призупиняв доступу до своїх мереж через місцезнаходження споживачів за межами територіальної громади та не висував додаткових умов приєднання, подібних до вимог КП «Тернопільводоканал».
- (182) Рішення № 8/10/354 втратило чинність на підставі рішення Тернопільської міської ради від 02.02.2024 № 8/36/25 «Про визнання таким, що втратило чинність рішення міської ради».
- (183) Водночас КП «Тернопільводоканал» не надало доказів того, що припинило висувати додаткові умови, які не передбачені чинним законодавством, для приєднання до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (184) При цьому одночасно зі скасуванням Рішення № 8/10/354 Міська рада прийняла рішення від 02.02.2024 № 8/36/26 «Про співробітництво територіальних громад щодо надання послуг з водопостачання та водовідведення», яким зобов'язала КП «Тернопільводоканал» здійснювати видачу нових технічних умов, дозволів на приєднання (підключення) до мереж та погоджень (узгоджень) проєктів на підключення до мереж централізованого водопостачання та водовідведення об'єктів, розташованих за межами території ТМТГ, виключно за наявності та відповідно до умов договору про співробітництво територіальних громад, укладеного між суб'єктами співробітництва (ТМТГ та відповідною ОТГ) у частині спільного фінансування КП

«Тернопільводоканал» відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та умов договору, погодженого сторонами.

- (185) Отже, порушення КП «Тернопільводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягає у призупиненні видачі нових технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) проєктів на підключення до мереж централізованого водопостачання та водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до ТМТГ, до договірною врегулювання надання цих послуг між відповідними органами місцевого самоврядування, триває.

5.3. Антиконтурентні наслідки дій суб'єкта господарювання

- (186) Умови Договору, який запропонований Підприємством для укладання органам місцевого самоврядування, стосується усіх мешканців населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, проте споживачам, які вже користуються послугами КП «Тернопільводоканал», їх надання не припиняється, при цьому потенційні споживачі, які б хотіли приєднатися до мереж й отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, позбавлені такої можливості за відсутності взаємозамінної послуги.
- (187) Отже, Підприємство, користуючись монополічним (домінуючим) становищем, призупинило видачу для споживачів навколишніх сіл технічних умов та дозволів і погоджень (узгоджень) проєктів на підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення без виконання додаткових (неправомірних) вимог.
- (188) Призупинення КП «Тернопільводоканал» приєднання об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, до своєї системи централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, що призвело до ущемлення інтересів споживачів населених пунктів за межами Тернопільської міської територіальної громади.

5.4. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (189) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є важливими в повсякденній життєдіяльності споживачів, оскільки забезпечують їх фізіологічні, санітарні, побутові, господарські потреби та не можуть бути замінені жодними іншими послугами.
- (190) На ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах розташування діючих мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення Підприємства та водопровідно-каналізаційних мереж навколишніх сіл, які до них приєднані, у КП «Тернопільводоканал» немає конкурентів, внаслідок чого споживачі можуть отримати послуги виключно в Підприємства.
- (191) Споживачі населених пунктів, які не входять до ТМТГ, не можуть легко перейти до отримання аналогічної послуги, яка б надавалась іншим суб'єктом господарювання, оскільки їх мережі з'єднані з мережами КП «Тернопільводоканал».

- (192) Призупинення приєднання КП «Тернопільводоканал» об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до ТМТГ, до своїх діючих мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення до виконання умов надання послуг, всупереч вимогам чинного законодавства, стало можливим через відсутність конкуренції на цьому ринку.
- (193) Зазначена поведінка притаманна суб'єкту господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, споживачі послуг якого позбавлені альтернативного вибору іншого надавача послуг.
- (194) Вищезазначені дії КП «Тернопільводоканал» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і в разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.
- (195) За умов наявності конкуренції між учасниками зазначеного ринку відбувалося б змагання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, а КП «Тернопільводоканал», щоб утримати споживачів, уникало б створення умов, що можуть призвести до ущемлення їх інтересів.

6. Кваліфікація дій Відповідача

- (196) Згідно з абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (197) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (198) Частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (199) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.
- (200) Враховуючи наведене, дії КП «Тернопільводоканал», які полягають у висуванні додаткових умов, що не передбачені чинним законодавством, для приєднання до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, що не входять до Тернопільської міської територіальної громади, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл (Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські,

Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району), де розташовані діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, шляхом встановлення таких умов реалізації послуг, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (201) Відповідач листом від 05.04.2024 № Л-1312 (вх. № 72-01/843 від 08.04.2024) надав свої заперечення до змісту подання від 05.03.2024 № 72-03/43п з попередніми висновками у Справі (далі – Подання).
- (202) Підприємство повідомило, що вважає зроблений у Поданні висновок щодо зловживання КП «Тернопільводоканал» монопольним становищем хибним з огляду на таке.

7.1. Щодо неправдивої інформації в Поданні про ініціатора розроблення умов

- (203) У запереченнях КП «Тернопільводоканал» зазначило:
«...у Поданні неправдива інформація про те, що ініціатором розроблення умов надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення поза межами Тернопільської міської територіальної громади є наше підприємство (п.112), оскільки безпосередньо в листі № 1847/19 від 21.06.2019, зазначено, що Комунальне підприємство «Тернопільводоканал» надало пропозиції щодо заходів, які доцільно вжити для усунення збитковості діяльності, на виконання протокольного доручення №38 від 11.06.2019».
- (204) Наведені заперечення спростовуються таким.
- (205) Лист, на який посилається КП «Тернопільводоканал» (лист від 21.06.2019 № 1847/19), свідчить, що саме Підприємство запропонувало Міській раді встановити Умови надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення споживачам інших населених пунктів, які не увійшли до складу ТМТГ, та надало перелік цих умов, зазначивши, зокрема, таке: *«Щодо населених пунктів, які на даний момент користуються послугами КП «Тернопільводоканал» і не приєдналися до ТернміськОТГ пропонуємо наступне:*
1. Селам, які не приєдналися до ТернміськОТГ, але мешканці і надалі хочуть користуватися послугами з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, необхідно виконати «Умови надання послуг централізованого водопостачання та/або водовідведення споживачам для інших населених пунктів», наведені у додатку № 3».
- (206) У додатку № 3 до зазначеного листа (далі – Додаток № 3) Підприємство надало перелік умов, за яких готове надавати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за межами ТМТГ, а саме:
«1. Проведення інвентаризації сільських вуличних мереж (визначення технічних характеристик водопроводу: матеріал труб, протяжність, діаметр, рік прокладання).
2. Проведення оцінки вартості сільських вуличних мереж.
3. Визначення власника вуличних сільських мереж, як варіант, прийняття сільських вуличних мереж у комунальну власність ОТГ.

4. *Визначення суб'єкта господарювання, що здійснюватиме обслуговування сільських вуличних мереж (при цьому, КП «Тернопільводоканал» може обслуговувати сільські вуличні мережі, за умови повного відшкодування витрат за таке обслуговування).*
 5. *Забезпечення повноти обліку та повноти розрахунків за уся спожиту воду та прийняті стоки.*
 6. *Перерахування частини коштів пайової участі, які сплачуються забудівниками до бюджету визначеного ОТГ на розвиток інфраструктури систем водопостачання та водовідведення даної сільської територіальної громади.*
 7. *Врегулювання договірних відносин (укладання тристороннього договору між Тернопільською міською радою, КП «Тернопільводоканал» та ОТГ, в якому враховані усі вищеперераховані умови, а також Договорів про міжбюджетні трансферти між Тернопільською міською радою та сільськими радами, ін.)*
 8. *Сприяння ОТГ чи населеного пункту в забезпеченні дотримання охоронних зон магістральних і вуличних водопровідних та/або каналізаційних мереж.
Схеми надання послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у вищезазначених населених пунктах:*
 1. *Проведення розрахунків опосередковано через одного чи декількох виконавців послуг (наприклад, сільських комунальних підприємств) по загальногрупових лічильниках.*
 2. *Проведення розрахунків нашим підприємством напряму з індивідуальними споживачами (фізичними та юридичними особами), за умови відшкодування усіх витрат з надання послуг водопостачання та водовідведення».*
- (207) У листі від 21.06.2019 № 1847/19 КП «Тернопільводоканал» пропонує Міській раді внести зміни в рішення від 05.04.2019 № 7/33/96 «Про запобігання збиткової діяльності КП «Тернопільводоканал», зокрема, призупинити видачу технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) на підключення об'єктів споживачів за межами ТМТГ до виконання певних умов, а саме: *«До часу договірною врегулювання питання надання послуг з централізованого водопостачання та/або водовідведення між ТернміськОТГ та відповідною об'єднаною територіальною громадою чи населеним пунктом, який не ввійшов в ОТГ».*
- (208) Усі запропоновані Підприємством умови в Додатку № 3 затверджені рішенням Тернопільської міської ради від 24.07.2019 № 7/36/49 «Про внесення змін в рішення міської ради від 05.04.2019 № 7/33/96 «Про запобігання збиткової діяльності КП «Тернопільводоканал».
- (209) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.2. Щодо обов'язковості виконання рішень органів місцевого самоврядування

- (210) КП «Тернопільводоканал» у своїх запереченнях вказує, що в Поданні або в будь-якому іншому документі не обумовлено правових підстав нехтувати нормами Конституції України щодо обов'язковості виконання рішень органів місцевого самоврядування, у тому числі й Рішення № 8/10/354.
- (211) Наведені заперечення спростовуються таким.
- (212) Як зазначено в пункті 146 цього рішення, адміністративна колегія Відділення рішенням від 17.02.2023 № 72/07-р/к визнала дії Тернопільської міської ради щодо прийняття Рішення № 8/10/354 порушенням законодавства про захист економічної

конкуренції, передбаченого статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дій органу місцевого самоврядування, що полягають у схиленні суб'єктів господарювання до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, та зобов'язала Тернопільську міську раду припинити порушення.

- (213) Господарський суд Хмельницької області рішенням від 02.10.2023 та Північно-західний апеляційний господарський суд постановою від 10.01.2024 у справі № 921/244/23 підтвердили законність рішення адміністративної колегії Відділення.
- (214) Рішення № 8/10/354 визнано таким, що втратило чинність на підставі рішення Міської ради від 02.02.2024 № 8/36/25 «Про визнання такими, що втратили чинність рішення міської ради».
- (215) Відповідно до статті 144 розділу XI Конституції України рішення органів місцевого самоврядування з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України зупиняються у встановленому законом порядку з одночасним зверненням до суду.
- (216) Водночас КП «Тернопільводоканал» не зверталося до Відділення зі скаргою на Рішення № 8/10/354 як таке, що суперечить нормам чинного законодавства, також Підприємство не надавало інформації Відділенню про звернення до Міської ради впродовж дії Рішення № 8/10/354 щодо його скасування як такого, що суперечить нормам чинного законодавства, або про оскарження цього рішення в судовому порядку.
- (217) Враховуючи зазначене, наведене заперечення Підприємства не може бути взято до уваги.

7.3. Щодо неправильного висновку про невідповідність розроблених Підприємством договорів нормам чинного законодавства

- (218) КП «Тернопільводоканал» зазначило, що висновок Відділення про невідповідність договорів, які Підприємство розробило й пропонувало для укладання ОТГ, законодавству у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є неправильним, оскільки такі договори *«готувалися на основі правових положень рішень органу місцевого самоврядування, яке є частиною законодавства України»*.
- (219) Щодо наведеного зазначаємо таке.
- (220) Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення передбачені статтею 13 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»), а в сфері житлово-комунальних послуг – частиною третьою статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (221) Відповідно до повноважень, наданих органу місцевого самоврядування, у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення Міська рада не наділена правом встановлювати порядок укладання договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення або їх умови.

- (222) Також наявність подібних договорів не передбачена законодавством у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (223) Отже, договори, які КП «Тернопільводоканал» розробило відповідно до Рішення Миської ради № 8/10/354, не відповідають нормам чинного законодавства.
- (224) Також у своїх запереченнях КП «Тернопільводоканал» звертає увагу, що Підприємство, крім двох варіантів договорів, які були зазначені в Поданні, працювало безліч варіантів врегулювання взаємовідносин з ОТГ та відповідних проектів договорів.
- (225) Однак це заперечення не спростовує висновку Відділення, що Підприємство призупинило приєднання об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до складу ТМТГ, до своїх діючих мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, до виконання сільськими радами ОТГ умов надання послуг, однією з яких є укладання договору між відповідними органами місцевого самоврядування та ТМТГ.
- (226) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.4. *Щодо неправильного застосування законодавства у сфері житлово-комунальних послуг до спірних питань правовідносин*

- (227) КП «Тернопільводоканал» у своїх запереченнях стверджує, що спірні правовідносини щодо видачі технічних умов, дозволів та погоджень (узгоджень) проектів на підключення до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення регулюються не законодавством у сфері житлово-комунальних послуг, а містобудівним законодавством України.
- (228) Наведені Підприємством заперечення спростовуються таким.
- (229) КП «Тернопільводоканал» здійснює господарську діяльність на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (230) КП «Тернопільводоканал» діє на підставі безстрокової ліцензії, виданої постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 08.06.2017 № 750.
- (231) КП «Тернопільводоканал» включено до Зведеного переліку природних монополій, розміщеного на сайті Комітету, як таке, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (232) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення віднесено до комунальних послуг.
- (233) Відносини, що виникають між потенційним споживачем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і виконавцем цих послуг, зокрема, щодо видачі технічних умов та приєднання до мереж виконавця послуг, регулюються законами України «Про водовідведення та очищення стічних вод», «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду,

питне водопостачання та водовідведення»), «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», Правилами № 190, а також Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності».

- (234) Враховуючи наведене, при здійсненні господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення КП «Тернопільводоканал» як надавач відповідних комунальних послуг має керуватися нормами законодавства у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у сфері житлово-комунальних послуг, що не суперечить дотриманню Підприємством вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності.
- (235) Тим більше, що посилання в Поданні на норми Закону України «Про житлово-комунальні послуги» стосується безпосередньо самих послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, для можливості отримання яких і необхідне приєднання до мереж.
- (236) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.5. Щодо помилкового визначення частки Підприємства на ринку

- (237) КП «Тернопільводоканал» заперечує, що його частка на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл, де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, становить 100 відсотків, оскільки на територіях ОТГ свої послуги надають сільські комунальні підприємства.
- (238) Наведені заперечення спростовуються таким.
- (239) У пункті 84 цього рішення зазначені інші водоканали (КП «Байковецьке», КП «Громада – сервіс», КП «Аква-сервіс») та населені пункти, де вони надають свої послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (240) Поряд з цим у вказаних населених пунктах мережі Підприємства не перетинаються з мережами інших водоканалів, територіально значно віддалені одні від одних і споживачі КП «Тернопільводоканал» не мають реальної можливості обирати собі іншого виконавця цих послуг.
- (241) Відтак інші водоканали можуть розглядатися лише як потенційні конкуренти Підприємства, тому частка КП «Тернопільводоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл, де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, становить 100 відсотків, оскільки в Підприємства немає реального конкурента у визначених територіальних межах.
- (242) Також у запереченнях КП «Тернопільводоканал» стверджує, що на території смт Велика Березовиця воно не має жодного споживача, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у вказаному населеному пункті

надає виключно КП «Аква-Сервіс», тому в Поданні зроблений помилковий висновок, що споживачі не можуть обрати іншого виконавця послуг, крім КП «Тернопільводоканал».

- (243) Відповідно до інформації, яка була надана Відділенню листом Підприємства від 13.06.2023 № 72-02/1130, КП «Тернопільводоканал» надає послуги з централізованого водопостачання у смт Велика Березовиця на вулицях Лугова (15ж/б), Заводська (15 ж/б) та Микулинецька (8 ж/б).
- (244) Надання КП «Тернопільводоканал» послуг з централізованого водопостачання на вулицях Заводська, Лугова та Микулинецька у смт Велика Березовиця підтвердила також і Великоберезовицька селищна рада листом від 21.07.2023 № 1727.
- (245) Як зазначено в листі Великоберезовицької селищної ради від 21.07.2023 № 1727, прокласти мережі КП «Аква-сервіс» до вулиць, де свої послуги надає КП «Тернопільводоканал», немає можливості у зв'язку зі значними витратами на їх прокладання через значну віддаленість мереж КП «Аква-сервіс» та мереж Підприємства.
- (246) Щодо послуг з централізованого водовідведення в смт Велика Березовиця, відповідно до договору від 31.12.2019 № 4436 «Про надання послуг з централізованого водовідведення», КП «Тернопільводоканал» надає послуги з централізованого водовідведення КП «Аква-сервіс» як колективному споживачеві.
- (247) КП «Аква-сервіс» отримує послуги з централізованого водовідведення у КП «Тернопільводоканал» для їх подальшої реалізації споживачам смт Велика Березовиця.
- (248) Через відсутність у КП «Аква-сервіс» власних очисних споруд його мережі приєднані до мереж КП «Тернопільводоканал» і за їх межами надання КП «Аква-сервіс» послуг з централізованого водовідведення споживачам смт Велика Березовиця є неможливим.
- (249) Отже, у смт Велика Березовиця споживачі КП «Тернопільводоканал» або споживачі, які мають намір отримувати послуги Підприємства, зважаючи на технологічні особливості системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, не мають реальної можливості приєднатися до інших мереж для отримання відповідних послуг, крім тих, що належать на праві власності КП «Тернопільводоканал».
- (250) Крім того, як зазначалось у пунктах 46 та 79 цього рішення, КП «Тернопільводоканал» є суб'єктом природної монополії.
- (251) Відповідно до абзацу другого частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

(252) Отже, внаслідок технологічних особливостей КП «Тернопільводоканал» як суб'єкт природної монополії в межах території, де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, займає монопольне (домінуюче) становище із часткою 100 відсотків.

(253) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.6. Щодо визначення бар'єрів для вступу на ринок потенційних конкурентів та твердження КП «Тернопільводоканал», що Підприємство не є виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів за межами ТМТГ

(254) У своїх запереченнях КП «Тернопільводоканал» зазначає: *«Питання наявності/відсутності бар'єрів для вступу на ринок потенційних конкурентів (Розділ 3.8 Подання) є передчасним, оскільки і саме Комунальне підприємство «Тернопільводоканал» також не є виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, оскільки сільські вуличні мережі водопостачання та водовідведення переважно не належать нам на будь-яких правах, в тому числі на праві власності чи на праві користування та не перебувають на балансі Підприємства».*

(255) Наведені заперечення спростовуються таким.

(256) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є:

- обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців;
- адміністративні обмеження;
- економічні та організаційні обмеження;
- екологічні обмеження;
- нерозвиненість ринкової інфраструктури;
- інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(257) Під час визначення монопольного становища КП «Тернопільводоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, бар'єри для вступу на ринок потенційних конкурентів було визначено відповідно до пункту 9.2 Методики.

(258) У пункті 96 рішення перераховані бар'єри вступу на ринок інших суб'єктів господарювання, а саме: адміністративні обмеження, економічні обмеження, наявність матеріально-технічної та виробничої бази, кадрів, технологій тощо.

(259) Перелічені обставини перешкоджають іншим суб'єктам господарювання конкурувати на зазначеному ринку.

(260) Щодо твердження КП «Тернопільводоканал», що воно не є виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів, вуличні мережі яких не є власністю Підприємства, повідомляємо таке.

- (261) Як зазначено в пункті 70 цього рішення, відповідно до статуту Підприємство здійснює безперебійне забезпечення населення, а також інших споживачів послугами з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення в межах міста Тернополя та навколишніх сіл.
- (262) Відповідно до статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є комунальними послугами.
- (263) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги – це суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору.
- (264) Відповідно до статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг є, зокрема:
послуг з централізованого водопостачання – суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання;
послуг з централізованого водовідведення – суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водовідведення.
- (265) КП «Тернопільводоканал» – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення. Оскільки Підприємство надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, відповідно, він є виконавцем послуг.
- (266) Відповідно до пункту 1 розділу II Правил № 190 виконавець послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення обслуговує вуличні, квартальні та дворові мережі водопостачання та водовідведення, споруди і обладнання, а також технологічні прилади й пристрої на них, які перебувають у нього на балансі або на які є відповідний договір на обслуговування зі споживачем.
- (267) Мережі водопостачання та водовідведення споживача експлуатуються та обслуговуються споживачем. Обслуговування мереж споживача може здійснюватися виконавцем послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення на умовах окремого договору (пункт 2 розділу II Правил № 190).
- (268) Вуличні і дворові мережі, що є власністю споживачів, приєднані до діючих мереж КП «Тернопільводоканал», використовуючи які, Підприємство надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачам.
- (269) Відповідно до листа КП «Тернопільводоканал» від 08.09.2023 № 72-01/1541 «за межами ТМТГ Підприємство станом на 01.08.2023 надає свої послуги 3 344 абонентам.
Загальна протяжність мереж водопостачання, які перебувають на балансі підприємства складає 362,710 км (станом на 2022 рік), у тому числі водогони, вуличні мережі, деякі внутрішньоквартальні та дворові мережі. Окремий облік мереж, які розташовані за межами ТМТГ не ведеться».
- (270) Отже, за межами ТМТГ Підприємство також має на балансі мережі.
- (271) Крім того, на сайті Підприємства за посиланням <http://www.vodokanal.te.ua/spozhivacham-global-menu/ostanni->

novyny/itemlist/category/337 КП «Тернопільводоканал» повідомляє, зокрема, таке: *«КП «Тернопільводоканал» публікує текст публічних договорів приєднання про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення. Такі договори вважатимуться укладеними з власниками (співвласниками) багатоквартирного будинку, індивідуального (садибного) будинку якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договорів (до 11 квітня 2024 року) вони не прийняли рішення про вибір іншої моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір, крім споживачів які уклали договір в письмовій формі за іншою моделлю».*

(272) Отже, згідно з оприлюдненими публічними договорами КП «Тернопільводоканал» надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а отже, для своїх споживачів, у тому числі за межами ТМТГ, є виконавцем послуг.

(273) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.7. Щодо неможливості обґрунтування додаткових витрат у разі приєднання нових споживачів за межами ТМТГ

(274) У запереченнях КП «Тернопільводоканал» стверджує, що не могло зробити хоча б приблизну оцінку витрат на приєднання нових споживачів через відсутність ряду необхідної інформації, і тому твердження Відділення, що Підприємство не обґрунтувало можливості понесення ним додаткових витрат у разі приєднання нових споживачів за межами ТМТГ, є неправильним.

(275) Наведені заперечення спростовуються таким.

(276) Підприємство в листі від 13.06.2023 № 72-02/1130 вказало, що приєднання об'єктів споживачів до своїх мереж за межами ТМТГ спричинить додаткові витрати, але не змогло обґрунтувати чим такі витрати будуть відрізнятися від витрат із приєднання споживачів у межах ТМТГ.

(277) У наведеному листі КП «Тернопільводоканал» зазначило, що *«за загальним правилом приєднання нових споживачів до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення зумовить наявність додаткових витрат»*, та надало перелік таких витрат.

(278) Додаткові витрати, на які посилається Підприємство, – це витрати, що виникають при будь-якому приєднанні до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, незалежно від місцезнаходження, тим більше, що замовники на приєднання сплачують Підприємству відповідні витрати, пов'язані з приєднанням.

(279) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.8. Щодо некоректності опитування Відділенням інших органів місцевого самоврядування

(280) У своєму запереченні КП «Тернопільводоканал» робить висновок, що проведене Відділенням опитування інших органів місцевого самоврядування є некоректним, оскільки не сприяє здійсненню об'єктивного аналізу обставин Справи.

- (281) Наведені заперечення спростовуються таким.
- (282) З метою проведення дослідження дій інших водоканалів Відділення провело опитування КП «Чортківське ВУВКГ», КП «Чернівціводоканал», МКП «Хмельницькводоканал», КП «Вінницяоблводоканал». Всі опитані підприємства зазначили, що надають послуги за межами територіальної громади. При цьому підприємства повідомили, що не призупиняли приєднання об'єктів споживачів до своїх мереж через різну територіальну приналежність; не висували додаткових умов приєднання іншим ОТГ; не розробляли окремих договорів для інших ОТГ про умови приєднання; не пропонували іншим ОТГ укладати договори про міжбюджетні трансферти для покриття збитків чи здійснення інвестицій, тобто вказані підприємства не вчиняли подібних дій, які вчиняє КП «Тернопільводоканал».
- (283) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

7.9. *Щодо відсутності в діях КП «Тернопільводоканал» порушення антимонопольного законодавства у зв'язку із втратою чинності Рішенням № 8/10/354*

- (284) КП «Тернопільводоканал» повідомляє, що 02.02.2024 Рішення № 8/10/354 втратило чинність на підставі рішення Міської ради № 8/36/25, внаслідок чого *«не вбачає наявності у своїх діях будь-якого порушення антимонопольного законодавства»*.
- (285) Наведені заперечення спростовуються таким.
- (286) Протягом досліджуваного періоду КП «Тернопільводоканал» на виконання рішень Міської ради, зокрема Рішення № 8/10/354, зловживало монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення шляхом висування додаткових умов, що не передбачені чинним законодавством, для приєднання до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до ТМТГ.
- (287) Листом від 11.04.2024 № 9336-Ю/2024 (вх. Відділення № 72-01/1012 від 24.04.2024) Тернопільська міська рада повідомила, що на виконання пункту 3 рішення адміністративної колегії Відділення від 17.02.2023 № 72/07-р/к рішення Тернопільської міської ради № 8/10/354 втратило чинність.
- (288) Втрата чинності Рішенням № 8/10/354 не спростовує факту вчинення КП «Тернопільводоканал» порушення законодавства про захист економічної конкуренції протягом дії цього рішення.
- (289) Враховуючи зазначене, твердження КП «Тернопільводоканал» є безпідставним.

8. *Остаточні висновки Колегії*

- (290) Наведені КП «Тернопільводоканал» заперечення не можуть бути взяті до уваги, оскільки не спростовують факту висування додаткових умов, що не передбачені чинним законодавством, для приєднання до своєї системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади.

(291) Отже, доказами, зібраними у Справі, доведено, а зауваженнями й запереченнями Відповідача не спростовано висновок про те, що КП «Тернопільводоканал», займаючи протягом 01.01.2019 по 10.09.2024 монополне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл (*Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району*), де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, своїми діями, які полягають у висуванні додаткових умов, що не передбачені чинним законодавством, для приєднання до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення шляхом встановлення таких умов реалізації послуг, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

8. Визначення розміру штрафу

- (292) Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (293) Порушення КП «Тернопільводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції, що полягає у висуванні додаткових умов, що не передбачені чинним законодавством, для приєднання до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, триває.
- (294) Згідно з копією звіту форми 2 «Звіт про фінансові результати» чистий дохід КП «Тернопільводоканал» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2023 року становив 376 729 тис. грн.

Відповідно до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 09.08.2023 № 3295-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами), Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що з 01.01.2019 по 10.09.2024 комунальне підприємство «Тернопільводоканал» (*інформація, доступ до якої обмежено*) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних межах м. Тернополя та навколишніх сіл (*Біла, Чистилів, Плотича, Івачів Долішній, Івачів Горішній, Глядки, Підгороднє, Петриків, Великі Гаї, Байківці, Гаї Гречинські, Гаї Шевченківські, Велика Березовиця Тернопільського району*), де розташовані його діючі мережі централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та водопровідно-каналізаційні мережі споживачів, які до них приєднані, із часткою 100 відсотків.

2. Визнати дії комунального підприємства «Тернопільводоканал» (*інформація, доступ до якої обмежено*), що полягають у висуванні додаткових умов, не передбачених чинним законодавством, для приєднання до системи централізованого водопостачання та централізованого водовідведення об'єктів споживачів населених пунктів, які не входять до Тернопільської міської територіальної громади, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення шляхом встановлення таких умов реалізації послуг, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Накласти на комунальне підприємство «Тернопільводоканал» відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф у розмірі 2 037 824 (два мільйони тридцять сім тисяч вісімсот двадцять чотири) гривні за вчинення порушення, зазначеного в пункті 2 резолютивної частини цього рішення.

4. Zobov'язати комунальне підприємство «Тернопільводоканал» припинити порушення, зазначене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення.

Про виконання пункту 4 резолютивної частини цього рішення письмово повідомити Антимонопольний комітет України у 3-місячний строк із дня його одержання з наданням копій відповідних підтвердних документів.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини тринадцятої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня його одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова Колегії

Павло КИРИЛЕНКО